

Stichting Pensioenfonds FNV

Jaarverslag

2004

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1. Kengetallen
2. Personalia
3. Structuur Pensioenfonds
4. Bestuursverslag 2004

Jaarrekening

5. Balans
6. Staat van baten en lasten
7. Kasstroomoverzicht
8. Toelichtingen
9. Overige gegevens
 - A. Accountantsverklaring
 - B. Actuariële verklaring
 - C. Resultaatsbestemming
10. Bijlagen

VOORWOORD

Met veel genoegen presenteer ik u hierbij het vijfde jaarverslag van het Pensioenfonds FNV.

Voor het Pensioenfonds FNV is 2004 een jaar geweest waarin weer de nodige stappen zijn gezet om te komen tot een goed en solide functionerend pensioenfonds voor de (ex)werknemers van de bij het Pensioenfonds FNV aangesloten FNV-organisaties. Na vijf jaar kan worden gezegd dat we als jong startend fonds van ver zijn gekomen en de nodige tegenslagen hebben gehad, maar ook dat het geheel steeds beter op de rails komt te staan.

Zo is in 2004 de omzetting afgerond van alle “oude” pensioenregelingen, die nu zijn opgegaan in de ene uniforme pensioenregeling die door het Pensioenfonds FNV wordt uitgevoerd.

Daarnaast heeft na de uittreding uit het Gemeenschappelijk Beleggingsfonds FNV (GBF) het beleggingsbeleid meer eigen vorm gekregen. Dit beleid is vertaald in een aan de vermogensbeheerder verstrekt mandaat.

Zowel ten aanzien van de aangesloten organisaties als ten aanzien van de uitvoerder zijn strakkere afspraken gemaakt. Dit moet leiden tot een verbetering van de uitvoering en daarmee de dienstverlening aan de deelnemers.

De in 2003 ingezette verbetering van het rendement heeft zich helaas in 2004 niet voortgezet. Met de vermogensbeheerder zijn gesprekken gevoerd teneinde de voortdurende onderperformance om te buigen naar een rendement dat bij voorkeur in positieve zin van de benchmark afwijkt.

Helaas heeft het bestuur wederom moeten besluiten geen indexatie toe te kennen. De financiële positie van het Pensioenfonds laat dit nog steeds niet toe.

Voor de samenstelling van de deelnemersraad zijn voor het eerst in de nog jonge geschiedenis van het fonds verkiezingen gehouden.

Dit zijn slechts een paar hoofdlijnen van het afgelopen jaar. Voor een volledig beeld verwijs ik u naar het bestuursverslag dat u hierachter aantreft.

Ik verwacht dat dit jaarverslag u een goed en volledig beeld zal geven van de ontwikkeling en de huidige stand van zaken van het Pensioenfonds FNV.

Namens het bestuur van het Pensioenfonds FNV,

Ans van Uffelen,
Voorzitter

Kengetallen

Bedragen x € 1.000

	2004	2003	2002	2001	2000
Pensioenvermogen plus achtergestelde lening (PV+AL)	263.804	249.065	217.886	191.958	162.216
Voorziening pensioenverplichting (VPV)	245.664	243.488	225.072	178.023	147.158
Klassieke dekkingsgraad (= (PV+AL)/VPV)	107,4%	102,3%	96,8%	107,8%	110,2%
Aanwezig vermogen excl. achtergestelde lening	252.524	238.128	207.748	179.109	148.754
Resultaat	12.220	11.963	-/- 18.410	-/- 206	1.292
Premie als % van de som van de pensioengevende salarissen 1)	27,4%	27,4%	32,1%	30,3%	24,8%
Premie	15.139	15.826	12.769	12.745	11.383
Koopsom	1.646	9.180	11.710	8.761	4.544
Totaal rendement op beleggingen	5,6%	6,3%	-/- 5,3%	2,4%	nb
Aantal actieve deelnemers	1.717	2.198	2.222	2.285	2.215
Aantal inactieve deelnemers: slapers	1.246	1.185	860	402	160
Aantal inactieve deelnemers: gepensioneerden 2)	882	851	678	92	28
Voorziening actieven als % van totale voorziening	57%	61%	67%	84%	93%

1) Vanaf 2003 is de premie exclusief backservice koopsom

2) Per 1 januari 2002 is het aantal gepensioneerden gestegen met 553 door de toetreding van de toeslagfondsen FNV Bondgenoten.

1. PERSONALIA

Per 31 december 2004

Bestuur Stichting pensioenfonds FNV

Werkgeversleden:

Willem Noordman	voorzitter*
Jacco Keizer	secretaris*
Henk Muller	lid
Arnold Sta	lid
Roel de Vries	lid

De werkgeversleden in het bestuur worden benoemd en ontslagen door de Werkgeversvereniging FNV-organisaties.

Werknemersleden:

Ans van Uffelen	voorzitter*
Ymi Knaap	secretaris*
Steepp Custers	lid
Gerard Roest	lid
Jolande Teunissen	lid

De werknemersleden in het bestuur worden benoemd en ontslagen door de Sectorraad vakbonden van FNV Bondgenoten.

* In de statuten is vastgelegd dat de functie van voorzitter en secretaris per jaar wisselen tussen de werkgevers- en werknemersleden. In 2004 is de functie van voorzitter door de werkgeversdelegatie vervuld en heeft de werknemersdelegatie de functie van secretaris vervuld.

Bestuursmutaties:

In 2004 hebben binnen de werknemersdelegatie Henk Klein Overmeen en Hans van den Wijngaard hun bestuursfunctie ter beschikking gesteld Zij zijn opgevolgd door Jolande Teunissen en Gerard Roest.

Binnen de werkgeversdelegatie heeft Arie van Pelt zijn bestuursfunctie neergelegd. Hij is opgevolgd door Roel de Vries.

Per 31 december heeft ook Arnold Sta in verband met zijn pensionering het bestuurslidmaatschap beëindigd. Hij is vanaf 1 januari 2005 opgevolgd door Hylke Hylkema.

Ambtelijk Secretaris:

Arthur van Haarlem

Technische Commissie

Henk Muller	lid
Gerard Roest	lid
Ans van Uffelen	lid
Roel de Vries	lid
Aad Borsboom	adviseur
Aad van Klaren	adviseur
Edwin Schokker	adviseur
Arthur van Haarlem	secretaris

Beleggingscommissie

Steepp Custers	lid
Jacco Keizer	lid

Willem Noordman	lid
Jolande Teunissen	lid
Gerard Roelofs	adviseur
Edith van Klink	adviseur
Arthur van Haarlem	secretaris

Werkgroep contractbespreking REAAL

Steeph Custers	lid
Willem Noordman	lid
Gerard Roest	lid
Roel de Vries	lid
Aad van Klaren	adviseur
Edwin Schokker	adviseur
Arthur van Haarlem	secretaris

Deelnemersraad

		<u>Kiesgroep</u>
Hans van Winkel	Voorzitter	actief
Leontine Bijleveld	2e voorzitter	actief
Jan Cuperus	Secretaris	gepensioneerd
Jacqueline Bergervoet	Leden	actief
Jan van den Brink		actief
Heleen den Hartog-Peek		actief
Henk Klein Overmeen		gepensioneerd
Marianne Ramak		actief
Nico Sannes		gepensioneerd
Henny Siwabessy		actief
Ernst Soolsma		actief
Jan Verhey		actief

Ambtelijk secretaris deelnemersraad:

Mary Schröder

Uitvoerder Stichting Pensioenfonds FNV:

REAAL Levensverzekeringen NV
Collectief Pensioenbedrijf
Utrecht

Actuaris:

Watson Wyatt Brans & Co
Amstelveen

Accountant:

Dubois & Co. Registeraccountants
Amsterdam

Vermogensbeheerder:

SNS Asset Management
Den Bosch

Kantoor van het fonds:

Naritaweg 10
1043 BX Amsterdam
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam
website: www.fnv.nl/pensioenfonds

2. STRUCTUUR PENSIOENFONDS

- De statutaire doelstelling van Stichting Pensioenfonds FNV is het uitvoeren van de pensioenregelingen voor de aangesloten FNV instellingen.
- De volgende FNV organisaties zijn per 31 december 2004 aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds FNV:
 - FNV Vakcentrale
 - FNV Bondgenoten
 - FNV Ledenservice
 - FNV Kiem
 - FWZ
 - FNV Bouw (Stichting Pensioenfonds FNV Bouw)
 - Algemene Federatie Militair Personeel
 - Bureau Beroepsziekten FNV
 - Stichting Behoud Diamant
 - FNV Huisvesting
 - Stichting VNB
 - FNV Vrouwenbond
 - Stichting I.T.F. The Netherlands F.O.C. Office
 - Advocatenkantoor Varrolaan
 - FNV Zelfstandige Bondgenoten
- Per 1 januari 2004 zijn de FNV Horecabond en de Kappersbond FNV uit het Pensioenfonds FNV getreden. De uittreding is door het Pensioenfonds afgewikkeld conform de in 2002 vastgestelde Rekenregels bij collectieve uittreding. De feitelijke afwikkeling vindt plaats in 2005, na goedkeuring door De Nederlandsche Bank.
- In 2004 is door de betrokken organisaties het besluit genomen de activiteiten van FNV Ledenservice weer onder te brengen binnen de eigen organisaties. Medio 2004 zijn de meeste deelnemers van FNV Ledenservice overgegaan naar FNV Bondgenoten en FNV Bouw. De verwachting is dat dit proces in de loop van 2005 geheel zal worden afgerond.
- Per 1 juni 2004 is het Advocatenkantoor Oudenoord gesplitst in het Advocatenkantoor Varrolaan en het Advocatenkantoor Middelland. Per die datum heeft het Advocatenkantoor Varrolaan zich aangesloten bij het Pensioenfonds FNV.
- Voor meer informatie over de structuur van het pensioenfonds verwijzen wij u naar de statuten die via de website te raadplegen zijn of op aanvraag verkrijgbaar zijn bij het secretariaat van het fonds.
- Voor meer informatie over de pensioenregeling verwijzen wij naar het pensioenreglement dat op de website van het pensioenfonds te vinden is en op aanvraag verkrijgbaar is bij het secretariaat.

Tussen het Pensioenfonds FNV en REAAL Levensverzekeringen NV is ingaande 1 januari 2000 een vijfjarige overeenkomst gesloten met betrekking tot de herverzekering en uitvoering van de pensioenregeling. Hierin staat onder andere beschreven welke werkzaamheden REAAL Verzekeringen dient uit te voeren en welke kosten hiervoor verschuldigd zijn, welke (delen van) aanspraken worden herverzekerd en tegen welke condities dat geschiedt. De definitieve overeenkomst is op 29 januari 2001 ondertekend.

3. BESTUURSVERSLAG 2004

Algemeen

Het bestuur van het Pensioenfonds heeft in 2004 zes maal vergaderd en heeft drie maal een overleg gehouden met de deelnemersraad. De Technische Commissie, die tot taak heeft de pensioentechnische zaken voor de bestuursvergaderingen voor te bereiden, heeft zeven maal vergaderd. De in 2004 nieuw ingestelde beleggingscommissie heeft in 2004 vijf maal vergaderd.

Bij de vergaderingen van het bestuur zijn normaliter de uitvoerder, de actuaaris, en de accountant aanwezig. Het bestuur wordt in zijn functioneren ondersteund door de ambtelijk secretaris die tevens tot taak heeft de bestuursvergaderingen inhoudelijk voor te bereiden, de dagelijkse gang van zaken te behartigen en de externe contacten te onderhouden. Tijdens de vergaderingen van het bestuur zijn de ontwikkeling van de beleggingen en de financiële gang van zaken binnen het Pensioenfonds een vast agenda punt.

Onderstaand doen wij verslag van de meest belangrijke zaken die in het verslagjaar in het bestuur en in de commissies aan de orde zijn geweest.

Financiële positie Pensioenfonds

In lijn met het herstelplan is de dekkingsgraad in 2004 gestegen van 102,3% naar 107,4%. In augustus 2004 is een vooruitberekening uitgevoerd ten behoeve van DNB. Deze berekening resulteerde in een verwachte dekkingsgraad per 31 december 2004 van 106,7%.

Omdat het herstelplan zich over meerdere jaren uitstrekt, dienen de hierin voorgenomen maatregelen onverkort van kracht te blijven.

De kernpunten van het herstelplan zijn:

- de premie is 25% van het pensioengevend salaris;
- hiervan nemen de werknemers 1/7 deel voor hun rekening (3,57%)
- vanaf 1-1-2003 zullen de opgebouwde pensioenen van de deelnemers en de gewezen deelnemers voorlopig niet worden geïndexeerd;
- om het moment waarop weer geïndexeerd kan worden dichterbij te brengen, hebben sociale partners besloten om voor de jaren 2003 tot en met 2007 de werknemersbijdrage te verhogen van 3,57% naar 5% van het pensioengevend salaris;
- eveneens voor de jaren 2003 tot en met 2007 is er een extra werkgeversbijdrage vastgesteld ter grootte van de in 2002 met de premiespaarregeling gemoeide werkgeversbijdrage. In verband met de uitvoering is besloten dit vast te stellen op 1% van het pensioengevend salaris;
- deze maatregelen hebben tot gevolg dat het Pensioenfonds in de jaren 2003 tot en met 2007 een totale premie van 27,43% van het pensioengevend salaris ontvangt.

Pensioenregeling

Iedere organisatie is toegetreden met de eigen pensioenregeling, zoals die op dat moment van kracht was. Eind 2002 hebben CAO-partijen afspraken gemaakt over de wijziging van de standaard pensioenregeling. Sinds 1 januari 2004 is deze regeling voor alle deelnemende organisaties van kracht.

De hoofdlijnen van de gewijzigde regeling zijn:

- toezegging op basis van het gemiddelde salaris (middelloon), inclusief vakantietoeslag;
- toetredingsleeftijd: niet van toepassing;
- pensioenrichtleeftijd: 60 jaar;
- franchise is € 11.370,- (per 1 januari 2004);
- opbouw ouderdomspensioen is 2% per jaar;
- tijdelijk ouderdomspensioen: compensatie AOW en sociale premies. De opbouw vindt plaats vanaf de 40-jarige leeftijd;
- partnerpensioen: 70% van het ouderdomspensioen (op risicobasis);
- tijdelijk partnerpensioen: compensatie sociale premies over het partnerpensioen (op risicobasis);
- wezenpensioen: 14% van het ouderdomspensioen (op risicobasis);
- vervroeging en uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen is, onder bepaalde voorwaarden mogelijk;
- op de pensioendatum kan een deel van het ouderdomspensioen worden omgezet in opgebouwd partnerpensioen;
- premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid;

- aanvulling van de WAO-uitkering tot 70% van het pensioengevend salaris;
- een premieplafond ter hoogte van 25% van het pensioengevend salaris, tijdelijk opgehoogd tot 27,43%;
- door CAO partijen afgesproken volgorde van aanwending van de middelen van het Pensioenfonds FNV.

In 2004 zijn alle in 2003 nog niet verwerkte wijzigingen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2003 uitgevoerd. Voor een aantal organisaties zijn voor enkele groepen deelnemers overgangsmatregelen vastgesteld. Voor zover deze overgangsmatregelen leiden tot hogere lasten voor het Pensioenfonds, zijn deze extra lasten direct bij de betreffende werkgevers in rekening gebracht. Deze overgangsmatregelen hebben uitsluitend betrekking op het verleden. De toekomstige pensioenopbouw is voor alle deelnemers op basis van dezelfde regeling.

Beleggingen

Algemeen

Alle middelen van het Pensioenfonds worden door de vermogensbeheerder, SNS Asset Management, belegd. Er is een beleggingscommissie ingesteld, waarin naast vier bestuursleden ook een extern adviseur, de accountmanager van de vermogensbeheerder en de ambtelijk secretaris zitting hebben. Doel van de commissie is het volgen van het beleggingsbeleid en het voorbereiden van besluiten die het bestuur over het beleggingsbeleid moet nemen. De vermogensbeheerder verzorgt periodiek rapportages over de ontwikkeling van de beleggingen. Tijdens de vergaderingen van de beleggingscommissie worden de ontwikkelingen toegelicht en nadien in hoofdlijnen in het bestuur besproken.

Het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds is erop gericht om, over een langere periode gemeten, een zo hoog mogelijk rendement te behalen binnen het kader van het vastgestelde beleggingsbeleid en het jaarlijks op te stellen beleggingsplan.

Jaarlijks wordt voor aanvang van het boekjaar door de vermogensbeheerder een conceptbeleggingsplan opgesteld, dat met de beleggingscommissie wordt besproken en in het bestuur van het Pensioenfonds FNV wordt vastgesteld.

De middelen van het Pensioenfonds worden voor 70% in vastrentende waarden belegd en voor 30% in aandelen, zoals dat al enkele jaren het geval is, met een tactische bandbreedte van +/-5%. Daarbij wordt rekening gehouden met duurzaamheidscriteria zoals die FNV breed zijn geformuleerd. De FNV heeft gekozen voor een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid: een beleid dat moet voldoen aan sociale en milieucriteria en dat gefundeerd is op de internationaal gehanteerde People, Profit, Planet-gedachte die streeft naar een balans tussen een gezonde financiële situatie en een behoorlijk rendement, een rechtvaardig sociaal beleid en zorg voor het milieu. Op basis van onderzoek op bedrijfsniveau wordt gekeken naar de menselijke en sociale aspecten in de onderneming (people), milieuaspecten (planet) en natuurlijk ook naar het rendement dat een belegging oplevert (profit). Voor de Europese portefeuille is dit beleid al van kracht en in 2005 zal ook voor de Amerikaanse portefeuille een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid worden ingevoerd.

De contante waarde van de door REAAL Verzekeringen uit te keren jaarlijkse overrentetranches is onderdeel van de beleggingen.

De voorziening pensioenverplichtingen is voor een deel in eigen beheer opgebouwd door het Pensioenfonds en voor een deel herverzekerd bij REAAL. Voor de start van het Pensioenfonds (1 januari 2000) waren alle pensioenen verzekerd bij REAAL. De beleggingen die tegenover de op 31 december 1999 bij REAAL verzekerde voorzieningen stonden, worden middels aflossing van fictieve tranches vanaf 1 januari 2000 in tien jaar in het Pensioenfonds FNV ingebracht.

Ontwikkelingen 2004

Begin 2004 zijn alle beleggingen van het Pensioenfonds overgedragen van het Gemeenschappelijk Beleggingsfonds FNV (GBF) naar een aparte portefeuille van het Pensioenfonds FNV, beheerd door SNS Asset Management. Hiermee wordt invulling gegeven aan de richtlijn van De Nederlandsche Bank (DNB) dat het Pensioenfonds te allen tijde volledige en directe zeggenschap over de beleggingen dient te hebben.

In overleg met REAAL Verzekeringen en de vermogensbeheerder (SNS Asset Management) is overeenstemming bereikt over de wijze waarop en de condities waaronder in 2004 alle middelen van het pensioenfonds belegd worden. Alle afspraken zijn vastgelegd in een addendum op de overeenkomst en een mandaat voor de beleggingen. Het al langere tijd achterblijven van de performance ten opzichte van de benchmark is telkens punt van aandacht geweest in de gesprekken van het bestuur en de beleggingscommissie met de vermogensbeheerder. Dit heeft zich enerzijds vertaald in een nieuwe afspraak over de beheerfee, die nu gerelateerd is aan de behaalde relatieve performance ten opzichte van de afgesproken benchmarks. Bij achterblijvende relatieve performance zal de beheerfee worden

gereduceerd en eventueel zelfs nihil worden. Anderzijds was dit aanleiding voor een heroriëntatie bij de vermogensbeheerder ten aanzien van het beheer van de Amerikaanse portefeuille en de mogelijkheden de performance te verbeteren. Ten aanzien van de Europese aandelenportefeuille is binnen de beleggingscommissie en het bestuur gediscussieerd over het verhogen van het belang aan small cap aandelen om zodoende het beleggingsbeleid meer stijlnutraal te maken. Zie verder ook “Vooruitzicht beleggingsbeleid 2005” voor aandachtspunten waar het pensioenfonds zich reeds in 2004 mee heeft bezig gehouden en die een impact zullen hebben voor 2005.

Vastrentende portefeuille

Door een forse daling van de kapitaalmarktrente behaalde de vastrentende portefeuille in 2004 een rendement van 7,22%. Aangezien de gemiddelde looptijd van de portefeuille korter was dan die van de vergelijkingsmaatstaf, werd niet in dezelfde mate geprofiteerd van de gestegen obligatiekoersen. De overweging van bedrijfsobligaties werkte wel in het voordeel van de portefeuille in de vorm van een beter spreadrendement. De benchmark behaalde een rendement van 7,43%.

Een meevallend groeicijfer van het aantal banen in de Verenigde Staten maakte begin april een einde aan de dalende rentevoeten van de eerste maanden van 2004. Samen met de aangetrokken economische groei in de Eurozone en de opgelopen inflatie steeg de kapitaalmarktrente in Europa naar een piekniveau van 4,4% halverwege juni. Onder invloed van de gestegen olieprijs en de tegenvallende economische ontwikkeling in zowel de Verenigde Staten als Europa daalde de kapitaalmarktrente vervolgens tot een niveau van beneden de 4%. In de laatste maanden van 2004 bepaalden de ontwikkelingen op de valutamarkten grotendeels de bewegingen op de obligatiemarkten. Als gevolg van een waardedaling van de dollar ten opzichte van de euro daalde de kapitaalmarktrente in de Eurozone. Zo stond bijvoorbeeld de Duitse 10-jaarsrente op 31 december 2004 op een niveau van 3,68%, een daling van 0,62% ten opzichte van een jaar eerder.

De daling van de dollar versus euro werd veroorzaakt door de internationale kapitaalstromen. Gezien het Amerikaanse handelstekort verschoven centrale banken in Azië en Rusland een deel van de reserves van dollargedenomineerde naar eurogedenomineerde staatsobligaties. Ook institutionele beleggers veroorzaakten een additionele vraag naar Europese obligaties. Pensioenfondsen en verzekeraars werden geconfronteerd met stringenter regelgeving (FTK en IFRS). Zij dekten het risico van een nog lagere rente af door het kopen van langlopende obligaties.

Aandelenportefeuille

Het rendement van de portefeuille over 2004 was 5,53%. Het jaarrendement van de benchmark bedroeg 8,11%. De betere performance van small en mid cap aandelen ten opzichte van de large cap aandelen en het feit dat de portefeuille meer large cap aandelen bevat, veroorzaakten het grootste deel van de underperformance van de aandelenportefeuille.

Deze grote afwijking van de performance ten opzichte van de benchmark heeft, aangezien een zogenaamde performance afhankelijke beheervergoeding met de vermogensbeheerder is afgesproken, tot gevolg dat voor het beheer van de aandelenportefeuille in 2004 geen beheerfee is betaald.

De koersrally op de Europese aandelenmarkten, die in maart 2003 startte, kwam een jaar later tot stilstand. Aanleiding vormde het uitblijven van banengroei in de Verenigde Staten. Hierdoor ontstonden vraagtekens over de kracht van het herstel van de Amerikaanse economie. De terroristische aanslag in Madrid bracht ook een negatieve marktreactie teweeg.

Tot en met oktober bewogen de aandelenkoersen binnen een nauwe bandbreedte en bleven per saldo nagenoeg gelijk. De bovenkant van de bandbreedte werd opgezocht toen in de Verenigde Staten gunstige werkgelegenheidscijfers werden gepubliceerd en bedrijven een gunstige winstontwikkeling lieten zien. Anderzijds daalden de aandelenkoersen vanwege de gestegen olieprijs. Aan het begin van het jaar kostte een vat ruwe olie (Brent) \$ 25, terwijl in oktober een prijs van meer dan \$ 50 werd betaald. Het herstel van de aandelenkoersen werd hervat door de forse daling van de olieprijs gedurende de laatste maanden van het jaar.

Totaal belegde portefeuille:

De verdeling van de totale belegde portefeuille (inclusief herverzekering en liquiditeiten) is per 31 december 2004 als volgt:

• aandelen	34%
• vastrentend	46%
• vastrentend tranches/overig	20%
• liquiditeiten	0%

Totaal rendement

Het totale rendement inclusief herverzekering op de beleggingen en liquide middelen in 2004 bedraagt 5,6% ten opzichte van 6,3% in 2003. Dit rendement is berekend over het gemiddelde vermogen in het boekjaar (zie ook de toelichting op de beleggingsopbrengsten).

Vooruitblik beleggingsbeleid 2005

In 2004 is in de beleggingscommissie uitvoerig gediscussieerd over mogelijke veranderingen in de strategie van de vermogensbeheerder die voor 2005 zullen leiden tot een andere wijze van uitvoering van de beleggingsstrategie. Een en ander is uiteengezet in het Beleggingsplan 2005.

In essentie komen de wijzigingen erop neer dat voor bepaalde beleggingscategorieën de vermogensbeheerder, in nauw overleg met het pensioenfonds, gebruik wil maken van externe vermogensbeheerders. De voornaamste reden hiervoor is de achterblijvende relatieve performance op een aantal onderdelen. Zo is het de bedoeling dat de Amerikaanse aandelenportefeuille in 2005 door een via de beheerder ingeschakelde expert beheerd zal gaan worden. Dit zal geëffectueerd gaan worden na goedkeuring van het pensioenfonds waarbij duurzaamheidcriteria een belangrijke rol bij het beleggingsbeleid dienen te spelen. Daarnaast zal een evenwichtiger en defensiever risicoprofiel worden nagestreefd door toevoeging van zogenaamde index beleggers die de opgegeven marktindex repliceren zonder hierbij actief beleid (met additioneel risico) te voeren. Ook zal het belang aan small cap aandelen worden verhoogd om zodoende het beleggingsbeleid meer stijlneutraal te maken.

Daarnaast kijkt het Pensioenfonds nadrukkelijk naar de mogelijke gevolgen en eventuele aanpassingen met betrekking tot het beleggingsbeleid als gevolg van de toekomstige invoering van het Financieel Toetsingskader.

Voor wat betreft de verwachte performance voor 2005, zal de performance van de Amerikaanse aandelenmarkt naar verwachting van de vermogensbeheerder verbeteren met een groeiende zekerheid over bestendigheid van de economische groei. De Europese economie is nog steeds aan de beterende hand, terwijl de signalen uit het Verre Oosten zwakker worden. Vooral de monetaire verruiming wordt daar teruggebracht, de Chinese economie wordt gedwongen af te koelen, terwijl ook Japan wat terug zal vallen van het hoge groeitempo van de afgelopen anderhalf jaar.

Met betrekking tot de lange rente worden weinig spectaculaire ontwikkelingen verwacht. Gegeven de conjunctuurcyclus is een lichte stijging waarschijnlijk en naar verwachting van de vermogensbeheerder ligt de Europese tienjaars rente eind 2005 tussen 4% en 5% en zal de Amerikaanse iets boven de Europese rente uitkomen.

In het beleggingsplan voor 2005 wordt met deze ontwikkelingen rekening gehouden. De beleggingscommissie en het bestuur zullen de ontwikkelingen nauwlettend volgen en waar nodig het beleid bijsturen.

Indexatie per 1 januari 2005

Conform artikel 24 van het pensioenreglement heeft het bestuur, gehoord het advies van de deelnemersraad, in haar vergadering van december een besluit genomen over de indexatie van de pensioenen per 1 januari 2005.

Uit het daartoe bij de actuaris gevraagde advies bleek dat gegeven de financiële positie van het Pensioenfonds en de inhoud van het herstelplan er geen ruimte was om enige vorm van indexatie toe te kennen.

Zowel het bestuur als de deelnemersraad ervaren het langdurig niet indexeren van de pensioenen en opgebouwde rechten als problematisch.

Dat heeft er toe geleid dat het bestuur in een brief aan sociale partners heeft gevraagd het niet kunnen toekennen van indexatie specifiek aandacht te geven in de tussen sociale partners te voeren gesprekken over de per 1 januari 2006 te wijzigen pensioenregeling.

Uitvoering

In overleg tussen het bestuur en de uitvoerder, REAAL, is gewerkt aan verbetering van de kwartaalrapportages. Deze rapportages moeten het bestuur in staat stellen om per kwartaal de algemene gang van zaken binnen het Pensioenfonds te kunnen volgen en zondig aan te passen. Inmiddels is de kwartaalrapportage zodanig ingericht dat het aan deze doelstelling beantwoordt.

Bij de werkzaamheden rond het opmaken van de jaarstukken 2003 kwam aan het licht dat de stroomlijning van de uitvoering van de werkzaamheden niet geheel vlekkeloos verliep. Dit werd zowel veroorzaakt door de interne communicatie binnen REAAL als door de communicatie tussen REAAL en de aangesloten organisaties.

In meerdere gesprekken is door het bestuur zowel bij REAAL als bij de aangesloten organisaties aangedrongen op verbetering van de situatie.

Op verzoek van het bestuur hebben de accountmanager van REAAL en de ambtelijk secretaris van het Pensioenfonds FNV een bezoek gebracht aan alle aangesloten organisaties om hen nog eens te wijzen op het belang van het goed en tijdig uitvoeren van de voor het Pensioenfonds van belang zijnde werkzaamheden.

Conclusie van deze acties was dat het noodzakelijk was zowel de afspraken met Reaal nader aan te scherpen als de procedures voor aanlevering van alle benodigde gegevens helderder te omschrijven.

Hiertoe is de Service Level Agreement met REAAL geactualiseerd. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- wijze van aanlevering van gegevens door de aangesloten organisaties en de controle daarop door REAAL;
- incasso van de premie;
- rappelsysteem voor incasso en aanlevering gegevens;
- termijnen van verwerking van mutaties door REAAL;
- liquiditeitsbeheer;
- inhoud en planning kwartaalrapportages;

Aflopen herverzekeringsovereenkomst met REAAL

De met REAAL gesloten overeenkomst voor herverzekering en uitvoering loopt tot en met 31 december 2004. Het bestuur heeft medio 2004 REAAL gevraagd een offerte te maken voor een verlenging van de overeenkomst. In het kader van deze contractverlenging heeft het bestuur een werkgroep in het leven geroepen. Deze werkgroep heeft enerzijds de gesprekken met REAAL geopend en anderzijds is aan een vijftal andere partijen gevraagd een aanbieding te doen voor het uitvoeren van de pensioenregeling. Zowel in de bespreking met REAAL als met mogelijke andere uitvoerders zal een kwalitatief hoogwaardige uitvoering zwaar wegen.

Eind 2004 waren de besprekingen nog gaande. De besprekingen zullen in 2005 worden afgerond en vervolgens zal dit leiden tot besluitvorming terzake de uitvoering van de pensioenregeling.

Aanpassing actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn)

Door de wijzigingen in het beleggingsbeleid diende de abtn aangepast te worden. Bij deze aanpassing zijn tevens de eerder door de toezichthouder en de deelnemersraad gemaakte opmerkingen meegenomen. Eind 2004 is de aanpassing door het bestuur vastgesteld en ter beoordeling aan DNB en de deelnemersraad gezonden.

Communicatie

Het bestuur hecht grote waarde aan goede en heldere communicatie met alle deelnemers van het Pensioenfonds. Hieraan wordt op verschillende wijze invulling gegeven. Op de site van het Pensioenfonds (www.fnv.nl/pensioenfonds) is alle beschikbare informatie te vinden. Tevens kunnen de actieve deelnemers via deze site toegang verkrijgen tot de Virtuele Werkwinkel, waarin men online de eigen actuele pensioengegevens kan raadplegen en enkele eenvoudige simulaties maken.

Daarnaast geeft het Pensioenfonds tweemaal per jaar het blad Uw Pensioen uit. Met dit blad worden deelnemers geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het Pensioenfonds en de ontwikkelingen op pensioengebied in het algemeen. De leesbaarheid voor alle deelnemers staat in Uw Pensioen voorop.

Vanaf 2004 wordt Uw Pensioen ook aan alle gepensioneerden toegezonden.

De leesbaarheid van alle communicatie-uitingen is ook onderwerp van gesprek met de deelnemersraad. Als gevolg daarvan worden ook alle brieven die door REAAL aan de deelnemers worden verzonden in dat licht nog eens kritisch gezien.

Deskundigheidsbevordering

In 2004 heeft het bestuur, ter voorbereiding op de introductie van het nieuwe Financieel Toetsings Kader (nFTK) in 2006, een studiedag georganiseerd voor leden van het bestuur, sociale partners en de deelnemersraad. Aan deze als

leerzaam en nuttig ervaren studiedag hebben ruim 30 personen deelgenomen. In aansluiting op deze studiedag heeft de beleggingscommissie zich verder verdiept in de gevolgen van het nFTK voor het beleggingsbeleid.

Om de in 2003 en 2004 aangetreden nieuwe bestuursleden in staat te stellen zo snel mogelijk optimaal te kunnen functioneren, is door de ambtelijk secretaris in samenwerking met de actuaris en de accountant een introductiedag georganiseerd waarin de nieuwe bestuursleden uitvoerig zijn geïnformeerd over de gang van zaken binnen het Pensioenfonds FNV en zijn specifieke kenmerken.

Hiernaast hebben enkele bestuursleden en de ambtelijk secretaris diverse seminars en studiebijeenkomsten bijgewoond om op de hoogte te blijven van de verschillende ontwikkelingen op het gebied van pensioenzaken en vermogensbeheer.

Deelnemersraad

In 2004 is een nieuwe deelnemersraad aangetreden. Voor het eerst is de deelnemersraad door middel van rechtstreekse verkiezingen tot stand gekomen. Tot dan toe was het gebruikelijk dat de leden van de deelnemersraad werden benoemd door de Sectorraad Vakbonden van FNV Bondgenoten.

Om deze verkiezingen mogelijk te maken was het noodzakelijk de statuten en het huishoudelijk reglement te wijzigen.

Er is gekozen voor twee kiesgroepen te weten de actieven en de gepensioneerden. Dit in de verhouding 9:3, de afspiegeling van het deelnemersbestand.

Voor de verkiezingen die in september hebben plaatsgevonden, is door het bestuur een verkiezingscommissie benoemd, bestaande uit:

Arthur van Haarlem	ambtelijk secretaris bestuur
Jan Kroeze	2e voorzitter (oude) deelnemersraad
Mary Schröder	ambtelijk secretaris deelnemersraad

Deze commissie heeft vervolgens de verkiezingen georganiseerd. Vanuit de kiesgroep actieven hebben zich 21 deelnemers kandidaat gesteld en vanuit de gepensioneerden 12. Het aantal uitgebrachte (geldige) stemmen bedroeg 848 van de 2445 stemgerechtigden. Van de kiesgroep actieven heeft 30,5 % en van de kiesgroep gepensioneerden 44,7% een stem uitgebracht. Op 14 december is de deelnemersraad officieel geïnstalleerd.

Het ambtelijk secretariaat is per 1 juni 2004 overgegaan van Wilma de Langen naar Mary Schröder. De taakomschrijving is officieel vastgesteld.

Er is een DB geformeerd bestaande uit de voorzitter (Hans van Winkel), 2e voorzitter (Leontine Bijleveld) en secretaris (Jan Cuperus). Gezamenlijk met de beide ambtelijk secretarissen (Arthur van Haarlem, bestuur en Mary Schröder, deelnemersraad) worden de vergaderingen van de deelnemersraad en de gezamenlijke vergaderingen met het bestuur voorbereidt. Het DB is tevens beschikbaar voor tussentijds informeel overleg met het bestuur.

De deelnemersraad heeft in de oude samenstelling in het verslagjaar vier maal vergaderd en er heeft twee maal overleg met het bestuur plaatsgevonden.

De nieuwe deelnemersraad heeft eenmaal, gezamenlijk met de oude deelnemersraad vergaderd en er heeft eenmaal overleg met het bestuur plaatsgevonden.

De deelnemersraad heeft in 2004 over de volgende onderwerpen advies uitgebracht:

- overgangsregeling premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid;
- statuten;
- pensioenreglement;
- huishoudelijk reglement deelnemersraad;
- deelbegroting 2005 deelnemersraad (nieuwe deelnemersraad);
- indexering per 1-1-2005 (nieuwe deelnemersraad).

Ten aanzien van laatstgenoemd onderwerp heeft de deelnemersraad helaas moeten vaststellen dat binnen het vigerende herstelplan en gegeven de financiële situatie van het Pensioenfonds er geen enkele mogelijkheid bestaat tot enige indexatie. De deelnemersraad heeft het bestuur gevraagd alle mogelijkheden aan te wenden teneinde in 2006 wel tot (gedeeltelijke) indexatie te kunnen overgaan.

De (oude) deelnemersraad heeft bij het bestuur voorts een groot aantal voorstellen ingediend die moeten leiden tot

verbetering van de communicatie met de (voormalige) deelnemers. Een fors deel daarvan is na discussie in de overlegvergadering door het bestuur overgenomen en zal verder worden geconcretiseerd. Een al genomen maatregel is het verspreiden van “Uw Pensioen” ook onder de gepensioneerden. Voorts heeft de (nieuwe) deelnemersraad het initiatief genomen om te komen tot een goede klachtenregeling.

Vooruitblik 2005

Het jaar 2005 zal voor het Pensioenfonds FNV evenals voor vele andere pensioenfonds voornamelijk in het teken staan van de per 1 januari 2006 te verwachten wijzigingen: de nieuwe pensioenwet, de invoering van het nFTK en de gewijzigde fiscale behandelingen. Al deze veranderingen zullen de nodige tijd en energie vragen om deze goed voorbereid in 2006 te kunnen invoeren. Daarbij zal in eerste instantie het initiatief liggen bij sociale partners die afspraken dienen te maken over de per 1 januari 2006 van kracht zijnde pensioenregeling en het te voeren (en met de deelnemers te communiceren) indexatiebeleid. Het bestuur is voornemens om in de tweede helft van 2005 een ALM-studie te laten verrichten.

Woerden, 14 juni 2005

Namens het bestuur van de Stichting Pensioenfonds FNV,

Ans van Uffelen, voorzitter

5. BALANS PER 31 DECEMBER 2004*(in duizenden euro)*

<i>Activa</i>	31 december 2004	31 december 2003
I. BELEGGINGEN		
Beleggingsparticipaties	82.757	71.527
II. HERVERZEKERING	178.822	180.687
III. VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
Verzekeringsmaatschappijen	10.754	8.180
Overige vorderingen	6.393	11.011
IV LIQUIDE MIDDELEN	11.484	8.677
TOTAAL	290.210	280.082
 <i>Passiva</i>		
V. RESERVES		
Overige reserve	6.860	-5.360
VI. ACHTERGESTELDE LENINGEN	11.280	10.937
VII. TECHNISCHE VOORZIENINGEN		
Pensioenverplichtingen	245.664	243.488
VIII. OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	26.406	31.017
TOTAAL	290.210	280.082

6. STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(in duizenden euro)

Baten	2004	2003
i. Directe beleggingsopbrengsten	2.588	5.350
i. Indirecte beleggingsopbrengsten	<u>11.344</u>	<u>8.587</u>
i. Netto beleggingsopbrengsten	13.932	13.937
ii. Bijdragen van werkgevers	16.785	25.006
iii. Overgenomen pensioenverplichtingen	959	3.579
iv. Bijdrage kosten	631	723
v. Bijdrage schadereserve verzekeringsmaatschappijen	213	-192
vi. Overige baten	1.373	380
Totaal baten	33.893	43.433
Lasten		
vii. Pensioenuitkeringen en afkopen	7.119	5.522
viii. Overgedragen pensioenverplichtingen	10.977	6.608
ix. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen	2.176	18.416
x. Herverzekering	499	124
xi. Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	902	800
Totaal lasten	21.673	31.470
Saldo van baten en lasten	12.220	11.963
Bestemming saldo:		
Ten gunste van de overige reserve	12.220	11.963

7. Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2004	2003
Ontvangsten pensioen		
Bijdragen van aangesloten werkgevers	23.850	23.945
Ontvangen inzake overgenomen verplichtingen	548	1.188
Totaal ontvangsten pensioen	24.398	25.133
Uitgaven pensioen		
Uitgaven inzake overgedragen verplichtingen	3.777	2.991
Totaal uitgaven pensioen	3.777	2.991
Totaal pensioenen	20.621	22.142
Ontvangsten overig		
Ontvangen vordering m.b.t. achtergestelde lening	0	662
Ontvangen kostenvergoedingen werkgevers	1.014	67
Intrest bank	0	25
Totaal ontvangsten overig	1.014	754
Uitgaven overig		
Aankoop beleggingen	18.000	23.608
Restitutie aan werkgevers	0	151
Betaalde kosten	828	810
Totaal uitgaven overig	18.828	24.569
Totaal overig	-17.814	-23.815
Mutatie liquide middelen	2.807	-1.673
Beginsaldo bank	8.677	10.350
	<hr/>	<hr/>
Eindsaldo bank	11.484	8.677

Een aantal geldstromen verloopt niet via de bankrekening van het Pensioenfonds maar via de rekeningcourant met REAAL en is daardoor niet zichtbaar in bovenstaand overzicht.

8. Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Balans

Algemeen

Tenzij anders vermeld, vindt waardering plaats tegen nominale waarde.

Beleggingen

De waardering van de beleggingen vindt jaarlijks per 31 december plaats, waar mogelijk op basis van de slotkoers in de laatste officiële prijscourant (of vergelijkbare buitenlandse publicatie) van het desbetreffende jaar.

Herverzekering

Behoudens het in eigen beheer opgebouwde deel van de pensioenaanspraken, worden alle overige aanspraken voortvloeiende uit de pensioentoezegging volledig herverzekerd bij REAAL. Deze post betreft de bij de herverzekeraar ondergebrachte voorziening. De herverzekerde pensioenverplichtingen zijn gewaardeerd tegen de door de verzekeraar gebruikte actuariële grondslagen.

Reserves

Overige reserve

Het saldo van baten en lasten wordt, voor zo ver niet toegewezen aan bijzondere reserve of uitgekeerd als premierestitutie, toegevoegd aan de overige reserve.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken ("opgebouwde rechten"-methode). Alle aanspraken zijn tenminste tijdsevenredig afgefinancierd.

De berekeningen zijn uitgevoerd op actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals opgenomen in de diverse pensioenreglementen.

- Er wordt uitgegaan van de sterftetafels Collectief 93, waarbij een leeftijdsvooruitstelling voor zowel mannen als voor vrouwen van twee jaar is toegepast voor de pensioendatum en geen leeftijdsvooruitstelling na de pensioendatum.
- Er wordt uitgegaan van een rekenrente van 4% per jaar.
- Voor excassokosten zijn de voorziening pensioenverplichtingen en de koopsommen met 1,5% verhoogd.

De bij de herverzekeraar opgebouwde voorziening pensioenverplichtingen is en blijft berekend op de historische grondslagen bij de herverzekeraar. REAAL garandeert de uitkering van de herverzekerde pensioenen.

Resultaat bepaling

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten

Dit betreft de ontvangen interest op de tranches, rekening courant, beleggingsrekeningcourant en bank.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder deze post worden zowel gerealiseerde als niet gerealiseerde waardewijzigingen betreffende beleggingen verantwoord.

De aan beleggingsopbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, in- en externe kosten van vermogensbeheer en dergelijke zijn met deze opbrengsten verrekend.

Overgenomen en overgedragen pensioenverplichtingen

Dit betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige en de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

Het herverzekerde deel bij REAAL betreft een zogeheten garantiecontract. Dit betekent dat onder voorwaarden REAAL een beleggingsrendement gelijkwaardig aan de actuariële rekenrente garandeert. Deze voorwaarden zijn ondermeer:

- aanhouden van een reserve beleggingseffecten conform voorschriften van het contract
- de ontstane beleggingsverliezen zijn verrekenbaar met toekomstige positieve beleggingswinsten
- bij opzegging contract zal bij het meenemen van de reserves verrekening plaatsvinden

Een eventueel beleggingsverlies, inclusief herverzekering, wordt uit voorzichtigheid door het pensioenfonds voor eigen rekening genomen. Dit omdat de garantie pas effectief wordt bij een gedane uitkering. Feitelijk garandeert REAAL dan ook de uitkeringen. REAAL heeft niet de verplichting om de stand van het beleggingsdepot gedurende de contractperiode aan te vullen, maar schuift de beleggingsverliezen altijd door naar de toekomst.

Balans per 31 december 2004

Activa

I. Beleggingen

De post beleggingen op de balans geeft de beleggingen weer die betrekking hebben op de door het Pensioenfonds in eigen beheer opgebouwde pensioenaanspraken. De beleggingen met betrekking tot de herverzekerde aanspraken zijn verantwoord in de balanspost herverzekering.

Het verloop van de post beleggingen eigen beheer kan als volgt worden weergegeven:

Participaties	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Balanswaarde per 1 januari	71.527	49.191
Aanpassing waarde 1 januari	140	0
Aankopen, investeringen en verstrekkingen	6.000	18.008
Waardeverschillen en verkoopresultaten	5.090	4.328
Balanswaarde per 31 december	82.757	71.527

Een correctie op de waarde van de GBF participaties per 31 december 2003 is op 1 januari 2004 verwerkt.

De totale beleggingen van het Pensioenfonds bestaan uit participaties, fictieve tranches en een beleggingsrekeningcourant.

Tot en met 2003 werd belegd in participaties GBF III en GBF IV. Met ingang van 2004 wordt belegd in participaties van een mixpool. Deze mixpool is een door SNS Asset Management aangehouden pool van zakelijke en vastrentende waarden. Ultimo 2004 is de beleggingsmix van deze pool als volgt:

- Zakelijke waarden 42%
- Vastrentende waarden 58%

De fictieve tranches zijn de nog aanwezige beleggingen op grond van een model van fictieve beleggingen (overrentedeling) die worden afgelost volgens een overeengekomen aflossingsschema. Deze aflossingen worden elk jaar belegd in het gesepareerd beleggingsdepot. Tot 2009 vinden er aflossingen plaats. In 2004 is €14,2 miljoen afgelost en belegd.

Het saldo van de beleggingsrekeningcourant is dat deel van de voorziening dat nog niet is belegd en ook niet behoort tot de fictieve tranches. Dit bedrag dient nog als belegging te worden ingebracht. Over de beleggingsrekeningcourant wordt intrest vergoed. Het percentage is gelijk aan het hoogste van het U-rendement of het gedurende het boekjaar behaalde rendement op de participaties. In 2004 was het rendement op de participaties hoger dan het U-rendement.

In het volgende overzicht is het totaal van de beleggingen opgenomen waarbij tevens een verdeling is aangebracht tussen eigen beheer en herverzekering.

Beleggingen	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Eigen beheer		
Participaties mixpool	82.757	
Participaties GBF III		59.830
Participaties GBF IV		11.697
Totaal eigen beheer	82.757	71.527
Herverzekering		
Participaties mixpool	118.318	
Participaties GBF III		60.608
Participaties GBF IV		24.273
Fictieve tranches	52.570	70.120
Beleggingsrekeningcourant	1.003	13.882
Totaal herverzekering	171.891	168.883
Totaal	254.648	240.410

II. Herverzekering

Met REAAL is een overeenkomst gesloten voor de herverzekering van alle pensioenaanspraken welke niet in eigen beheer door het Pensioenfonds worden opgebouwd. In eigen beheer wordt een deel van het levenslange ouderdomspensioen opgebouwd. Dit is het ouderdomspensioen dat wordt opgebouwd tot de 60-jarige leeftijd en dat tot uitkering komt vanaf leeftijd 65. Alle overige pensioenaanspraken worden volledig herverzekerd tegen de actuariële premies en koopsommen, conform de overeenkomst met de herverzekeraar.

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

Herverzekering	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Beleggingsparticipaties	118.318	0
Participaties GBF III	0	60.608
Participaties GBF IV	0	24.273
Fictieve tranches	52.570	70.120
Beleggingsrekeningcourant (incl. technische winst)	1.003	13.882
Totaal beleggingen	171.891	168.883
Garantie REAAL	1.220	4.587
Bijstortingsverplichting inzake reserve beleggingseffecten	17.489	13.811
Technische winst	-4.838	-2.665
Reserve beleggingseffecten	-6.940	-3.929
Totaal herverzekering	178.822	180.687

Ten aanzien van het beleggingsrisico dat REAAL loopt dient het Pensioenfonds bij REAAL een reserve beleggingseffecten aan te houden. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks vastgesteld en bedraagt ultimo 2004 € 15,1 miljoen. Volgens nader met REAAL gemaakte afspraken wordt deze reserve geleidelijk opgebouwd. Ultimo 2004 bedraagt het opgebouwde bedrag van de reserve beleggingseffecten € 6,9 miljoen. Dit bedrag is dan ook opgenomen en in bovenstaand overzicht verantwoord.

Zoals uit de specificatie van de post ‘Herverzekering’ blijkt, is er een bijstortingsverplichting met betrekking tot deze reserve beleggingseffecten van € 17,5 miljoen, omdat tot op heden nog geen betaling heeft plaatsgevonden. Deze bijstortingsverplichting is als volgt opgebouwd:

Buffer bij aanvang	€ 7,7
Toevoeging 2001	€ 1,5
Toevoeging 2002	€ 1,6
Toevoeging 2003	€ 2,3
Toevoeging 2004	€ 3,0
Intrest	€ 1,4
Totaal	€ 17,5

Negatieve beleggingsresultaten komen ten laste van de reserve beleggingseffecten. Deze reserve was in 2002 ontoereikend voor het opvangen van het in dat jaar behaalde negatieve beleggingsresultaat. REAAL heeft toen het nog in te lopen beleggingsverlies gegarandeerd tot een bedrag van € 7,7 miljoen. Deze garantie vermindert met het positieve beleggingsresultaat, de fictieve overrente tranches en de intrestvergoeding op de herverzekerde beleggingsportefeuille. Eind 2004 resteerde nog € 1,2 miljoen (2003: € 4,6 miljoen) van deze garantie. Deze laatste garantie is niet in de balans van het Pensioenfonds opgenomen. De verliezen zijn in 2002 geheel ten laste van het resultaat gebracht.

III. Vorderingen en overlopende activa

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

Vorderingen en overlopende activa	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Vorderingen op verzekeringsmaatschappij	10.754	8.180
Vorderingen op werkgevers inzake premie	3.812	7.140
Te vorderen van werkgevers uit andere hoofde dan premies	2.581	3.871
Balanswaarde per 31 december	17.147	19.191

Vordering op verzekeringsmaatschappij

De vorderingen op verzekeringsmaatschappij zijn als volgt:

Vorderingen op verzekeringsmaatschappij	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Beginstand	8.180	3.696
Herrubricering beginbalans	19	0
Overrente	437	710
Technische winst	1.994	497
Oprenting	504	2.897
Overige bate	-380	380
Balanswaarde per 31 december	10.754	8.180

De oprenting heeft betrekking op het saldo van de overrente en de technische winst. In 2003 is de oprenting van zowel 2003 als van voorgaande jaren opgenomen.

Passiva

V. Reserves

Het verloop is als volgt:

	2004	2003
Overige reserves		
(in duizenden euro's)		
Balanswaarde per 1 januari	-5.360	-17.324
Totaal resultaat	12.220	11.963
Balanswaarde per 31 december	6.860	-5.360

De reserve wordt verhoogd met het resultaat van het lopende boekjaar.

VI. Achtergestelde leningen

	2004	2003
Achtergestelde leningen		
(in duizenden euro's)		
Balanswaarde per 1 januari	10.937	10.138
Aflossing	-357	0
Waardeverschillen	700	799
Balanswaarde per 31 december	11.280	10.937

De aangesloten organisaties hebben een achtergestelde lening verstrekt, welke sinds 2004 wordt belegd in participaties mixpool. Voordien werd belegd in participaties GBF III. Jaarlijks wordt het op deze participaties gemaakte rendement bijgeschreven. De lening is achtergesteld ten opzichte van alle verplichtingen die de stichting heeft ten opzichte van de deelnemers respectievelijk overige schuldeisers.

Per 1 januari 2004 is het aandeel van de Horecabond en Kappersbond, als gevolg van de uittreding, afgelost. Deze aflossing geschiedt onder voorbehoud van de goedkeuring door De Nederlandsche Bank.

VII. Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

Het verloop van deze post luidt als volgt:

	2004	2003
Voorziening pensioenverplichting		
(in duizenden euro's)		
Balanswaarde per 1 januari	243.488	225.072
Mutatie	2.176	18.416
Balanswaarde 31 december	245.664	243.488

In de toelichting op de staat van baten en lasten (nummer ix) wordt de mutatie in de voorziening gespecificeerd.

De voorziening is als volgt opgebouwd:

	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Deelnemers	140.666	148.012
Slapers	39.808	34.222
Pensioentrekkenden	65.190	61.254
Totaal	245.664	243.488

Per 1 januari 2004 zijn Horecabond en Kappersbond uitgetreden. Hierdoor is de voorziening met € 6,4 miljoen afgenomen.

VIII. Overige schulden en overlopende passiva

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Schuld aan REAAL	20.870	29.266
Schuld werkgevers inzake premie	3.806	0
Overig	1.730	1.751
Totaal	26.406	31.017

De schuld aan REAAL betreft het cumulatieve intrestresultaat op herverzekering (€ 17,7 miljoen) en het saldo van de rekening courant met REAAL (€ 3,2 miljoen). Het intrestresultaat is samengesteld uit de waardemutatie van de beleggingen, intrest op de beleggingsrekeningcourant en de benodigde intrest op de voorziening en wordt jaarlijks opgerent. In het saldo van de rekening courant zijn de uitkeringen van Toeslagfondsen opgenomen die door REAAL zijn betaald vanaf 2002 en door het Pensioenfonds verschuldigd zijn.

De schuld werkgevers inzake premie betreft de rekening-courant saldi met de aangesloten bonden.

Onder overig zijn diverse schulden opgenomen, onder andere de verrekening van het vermogenstekort en achtergestelde lening als gevolg van de uittreding van Horecabond en Kappersbond. Deze verrekening vindt plaats onder voorbehoud van goedkeuring door De Nederlandsche Bank.

Staat van baten en lasten

i. Beleggingsopbrengsten

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Directe beleggingsopbrengsten		
Intrest tranches	2.014	2.687
Overrente fictieve tranches	437	710
Intrest beleggingsrekeningcourant	239	1.233
Intrest rekening courant	60	695
Intrest bank	0	25
Beleggingskosten	-162	0
Totaal directe beleggingsopbrengsten	2.588	5.350
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Waardemutatie participaties	11.344	8.608
Fictieve waardemutatie niet volgestorte lening	0	-21
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	11.344	8.587
Totale netto beleggingsopbrengsten	13.932	13.937

Het rendement op de totale beleggingen is in 2004 5,6% (2003: 6,3%). Hierbij zijn de netto beleggingsopbrengsten afgezet tegen de gemiddelde totaal belegde portefeuille (2004: € 247,5 miljoen, 2003: € 223,0 miljoen). Deze portefeuille is opgebouwd uit de beleggingen in de participaties, de fictieve tranches en de beleggingsrekeningcourant.

Het rendement op alleen de participaties is in 2004 6,6% (2003: GBF III 7,9%, GBF IV 3,7%). Ten opzichte van de benchmark was er voor aandelen een underperformance van 2,6% en voor vastrentende waarden een underperformance van 0,2%. Vanwege de underperformance op aandelen is er voor 2004 geen beheersvergoeding verschuldigd voor de portefeuille zakelijke waarden.

ii. Bijdragen werkgevers

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Premie	15.080	16.471
Aanvullende premie Toeslagfondsen	366	416
Koopsommen Toeslagfondsen	473	1.565
Backservice koopsommen	872	7.615
Bijdrage vermogenstekort	142	0
Overig	-148	-1.061
Totale bijdragen werkgevers	16.785	25.006

De bijdragen werkgevers zijn in 2004 afgenomen door een afname van het aantal deelnemers in verband met de uittreding van Horecabond en Kappersbond. In 2003 was de premie hoog doordat een functieherwaardering met terugwerkende kracht heeft plaatsgevonden. Daarnaast was in 2003, ondanks de middelloonregeling, de backservice koopsom hoog doordat is overgegaan naar de nieuwe regeling en extra garantieregelingen apart met desbetreffende werkgevers zijn afgerekend.

De bijdrage vermogenstekort houdt verband met de uittreding van Horecabond en Kappersbond. Deze boeking heeft plaatsgevonden onder voorbehoud van goedkeuring door De Nederlandsche Bank.

Onder overig is opgenomen het resultaat op waardeoverdrachten en correcties die betrekking hebben op boekjaar 2003.

iii/viii. Overgenomen en overgedragen pensioenverplichtingen

	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Overgenomen pensioenverplichtingen	959	3.579
Overgedragen pensioenverplichtingen	-/-10.977	-/-6.608
Totaal	-/-10.018	-/-3.029

Dit betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige en de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

Onder de overgedragen pensioenverplichtingen is de overdracht van Horecabond en Kappersbond ter grootte van € 6,4 miljoen opgenomen.

iv. Bijdrage kosten

De kosten zijn onderverdeeld in administratiekosten welke door de uitvoerder/herverzekeraar in rekening worden gebracht en kosten die rechtstreeks door het Pensioenfonds worden gemaakt (bijvoorbeeld advieskosten, vergaderkosten en uitgave pensioenkrant).

De kosten voor administratief beheer van de in eigen beheer en herverzekerde pensioenverzekeringen kunnen worden onderverdeeld in:

- Jaarlijkse vaste vergoeding
- Jaarlijks bedrag per actieve deelnemer en per arbeidsongeschikte deelnemer
- Jaarlijks bedrag per uitkeringsgerechtigde
- Jaarlijks bedrag per gewezen deelnemer

Aanvullend op bovengenoemde vergoedingen zal aan het Pensioenfonds voor de volgende werkzaamheden bedragen worden doorberekend.:

- Waarde-overdracht
- Verevening bij echtscheiding
- Uitvoering FVP regels
- Afkoop pensioenen

Conform de actuariële en bedrijfstechnische nota wordt aan de deelnemende bonden een forfaitaire kostenvergoeding in rekening gebracht ter grootte van € 339,11 per deelnemer. Voor boekjaar 2004 is dit gelijk aan € 553.427,52. Daarnaast is voor het toeslagfonds € 77.915 in rekening gebracht.

v. Bijdrage schadereserve verzekeringsmaatschappijen

Dit betreft een bijstorting door de verzekeraar inzake uitloop van WAO schaden.

vi. Overige baten

Onder de overige baten is € 1,3 miljoen opgenomen inzake de overrente van Toeslagfondsen. Het betreft hier een deel (77,60%) van de overrente over de boekjaren 2002 tot en met 2004. Over het resterende deel wordt nog overlegd met FNV Bondgenoten.

vii. Pensioenuitkeringen en afkopen

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

	2004	2003
Pensioenuitkeringen en afkopen		
(in duizenden euro's)		
Ouderdomspensioen	5.801	4.553
Nabestaandenpensioen	888	785
Wezenpensioen	66	57
Invalideitpensioen	362	127
Afkopen	2	0
Totaal	7.119	5.522

De uitkeringen zijn ten opzichte van 2003 gestegen. In 2004 heeft er voor de WAO contracten een inhaalslag met betrekking tot de schade-afhandeling plaatsgevonden. De uitkeringen zijn hierdoor met € 235 gestegen. Daarnaast is het aantal uitkeringsgerechtigden gestegen van 527 naar 791 deelnemers.

ix. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

De samenstelling van deze post luidt als volgt:

	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Toevoegingen		
Intrest	9.684	9.516
Inkomende waardeoverdrachten	959	3.579
Verworven aanspraken actieve deelnemers	10.083	9.328
Aanspraken uhv backservice	1.612	5.169
Aanspraken slapers en gepensioneerden overig	1.057	2.447
Aanspraken slapers en gepensioneerden Toeslagfondsen	473	1.565
Totaal	23.868	31.604
Vrijval		
Uitkeringen	7.119	5.522
Excassokosten uitkeringen	104	84
Uitgaande waardeoverdrachten	10.977	6.608
Technische winst	3.705	782
Schadereserve	-213	192
Totaal	21.692	13.188
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen	2.176	18.416

x. Herverzekering

In de jaarrekening zijn de volgende bedragen opgenomen inzake herverzekering:

Herverzekering	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Baten		
Intrest tranches	2.014	2.687
Overrente fictieve tranches	437	710
Intrest beleggingsrekeningcourant	239	1.233
Waardemutatie participaties	6.954	5.056
Premie herverzekering	6.443	9.590
Overgenomen pensioenverplichtingen herverzekering	379	1.507
Bijdrage schadereserve oude contracten	184	158-
Totaal baten	16.650	20.625
Lasten		
Pensioenuitkeringen/afkopen herverzekering	5.293	3.597
Overgedragen pensioenverplichting	8.712	5.190
Bijdrage schadereserve nieuwe contracten (EB)	439	87
Mutatie pensioenverplichting	-2.865	8.523
Totaal lasten	11.579	17.397
Resultaat	5.071	3.228

Het resultaat kan als volgt gesplitst worden:

Herverzekering	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Resultaat	5.071	3.228
Beleggingresultaat participaties	2.141	1.897
Beleggingsresultaat tranches	437	710
Technisch resultaat aandeel pensioenfonds	1.994	497
Technisch resultaat aandeel herverzekeraar	499	124

xi. Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De kosten voor de ambtelijke en secretariële ondersteuning worden door de betreffende werkgever aan de Stichting Pensioenfonds FNV doorbelast als personeelskosten. Deze zijn opgenomen in de specificatie op bijlage Ic.

De door de uitvoerder/herverzekeraar in rekening te brengen kosten over boekjaar 2004 zijn bij het Pensioenfonds in rekening gebracht.

De totale kosten zijn derhalve als volgt opgebouwd:

Kosten	2004	2003
(in duizenden euro's)		
Kosten Pensioenfonds	336	298
Administratiekosten uitvoerder	566	502
Totaal	902	800

De kosten van het Pensioenfonds zijn grotendeels gestegen door hogere bestuurskosten in verband met vacatiegelden en opleiding. Bij de uitvoerder zorgen met name de conversiekosten bij Toeslagfondsen voor de toename. In bijlage 1c is de specificatie opgenomen van de kosten.

Aantal personeelsleden

De Stichting Pensioenfonds FNV heeft geen personeel in dienst.

Bezoldigingen, leningen en voorschotten

Volgens de regeling vergoeding vacatiegelden bestuursleden Stichting Pensioenfonds FNV wordt de vacatievergoeding eenmaal per half jaar overgemaakt naar de betrokken organisaties. De vergoeding bedraagt € 335 per dagdeel. In 2003 is besloten om met ingang van 2004 de vacatievergoeding over te maken naar de benoemende organisaties.

Saldo resultaat

Na alle boekingen resteert voor het Pensioenfonds een voordelig saldo van € 12.220. Dit saldo wordt geboekt ten gunste van de overige reserve.

9. Overige gegevens

Accountantsverklaring Dubois & Co.

Actuariële verklaring Watson Wyatt Brans & Co

10. Bijlage:

Eigen beheer en herverzekering

Van alle aanspraken, ongeacht de regeling die van kracht is, wordt een deel door het Pensioenfonds FNV in eigen beheer opgebouwd. Alle overige pensioenaanspraken worden volledig herverzekerd bij REAAL.

In eigen beheer wordt een deel van het levenslange ouderdomspensioen opgebouwd. Dit is het ouderdomspensioen dat wordt opgebouwd tot de 60-jarige leeftijd en dat tot uitkering komt vanaf leeftijd 65.

Alle overigen pensioenaanspraken worden volledig herverzekerd tegen de actuariële premies en koopsommen, conform de overeenkomst met de herverzekeraar. Dit betreft o.a. de volgende aanspraken:

- het ouderdomspensioen dat wordt opgebouwd tussen 60 en 65 jaar en ingaat op de 65-jarige leeftijd;
- het deel van het levenslange ouderdomspensioen dat eerder ingaat dan de 65-jarige leeftijd;
- het tijdelijk ouderdomspensioen vanaf de pensioendatum tot 65 jaar (compensatie AOW en eventueel sociale premies);
- alle nabestaandenpensioenen (levenslang en tijdelijk partnerpensioen, wezenpensioen);
- alleenstaandenpensioen;

Tussen 60 en 65 jaar wordt er dus wel een herverzekerd ouderdomspensioen opgebouwd, maar in die periode is er geen sprake van opbouw ouderdomspensioen in eigen beheer. Dat veroorzaakt een verschil in aantallen verzekerden in eigen beheer resp. herverzekering (zie kengetallen).

In alle gevallen is de backservice verplichting volledig afgefinancierd.

Het WAO-gat wordt gefinancierd tegen een doorsneepremie ter grootte van 2,75% over de grondslag.

Het WAO-excedent (aanvulling tot 70% van het salaris boven het maximum WAO-dagloon) wordt herverzekerd tegen een risicopremie.

Voor het totaal van de aanspraken betaalt de aangesloten werkgever aan het Pensioenfonds een doorsneepremie ter grootte van 25% van de loonsom, in de jaren 2004 tot en met 2007 tijdelijk verhoogd tot 27,43% van de loonsom. Afwijkingen van de standaardregeling worden hiernaast nog verrekend met de betreffende bonden.

Bijlage Ia Overzicht aantal deelnemers

	Actieve Deelnemers		Gewezen deelnemers		Gepensioneerde Deelnemers									
					Ouderdoms-Pensioen		Nabestaanden Pensioen		Wezen-Pensioen		Invaliditeits-Pensioen		Totaal	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Eigen Beheer	1653* (29)	2105* (341)	1116* (50)	1024* (47)									2769	3129
Toeslagfondsen	0	0	244	237	351	372	183	177	13	15			791	801
Herverzekering	1717* (29)	2198* (339)	1002* (60)	948* (35)	213* (22)	155* (10)	15	10	15	11	92**	111	3054	3433

* Het aantal is inclusief de deelnemers waarvan de oude pensioenregeling premievrij is gemaakt en waarvan de opbouw van de nieuwe pensioenrechten in een nieuw contract plaatsvindt. Het aantal deelnemers waar dit voor geldt, is tussen haakjes vermeld.

** Naast het aantal gepensioneerde deelnemers invaliditeitspensioen van 92 zijn er nog 21 deelnemers in de wachttijd WAO.

Bijlage Ib Overzicht aantal mutaties 2004

	Actieve Deelnemers	Gewezen Deelnemers	Gepensioneerde Deelnemers	Ingegaan AOP	Ingegaan Partner pensioen	Ingegaan Wezenpensioen
Eigen Beheer						
Primo	2105	1024				
Nieuw	120	3				
Ontslag	-752	752				
Afkoop	-2	-113				
Ingang	0	0				
Overlijden	-5	-2				
Afloop	0	-254				
Anders	187	-294				
Ultimo	1653	1116				
Toeslagfondsen						
Primo		237	372		177	15
Nieuw		18	7		2	
Afkoop		-7	7		15	
Ingang		0	-28		-9	
Overlijden		-4	-3		-1	
Afkoop		0	-4		-1	-2
Afloop		244	351		183	13
Ultimo						
Herverzekering						
Primo	2198	948	155	111	10	11
Nieuw	128	3	1		1	3
Ontslag	-411	411				
Afkoop	-4	-115				
ingang	-53	-6	59		5	3
Overlijden	-5	-2	-1	-1		
Afloop	0	-168	0	-18	-1	-2
Anders	-136	-69	-1			
Ultimo	1717	1002	213	92	15	15

Specificatie kosten Pensioenfonds FNV 2004

Kostensoort	Werkelijk 2004	Begroot 2004	Werkelijk 2003
(in euro's)			
Kosten Pensioenfonds			
Algemene kosten	36.197	38.050	29.468
Advieskosten	163.225	100.000	158.001
Bureau kosten	11.673	10.950	6.650
Personeelskosten	46.707	54.000	60.748
Communicatie met deelnemers	16.358	25.800	13.481
Bestuurskosten	59.782	29.825	23.937
Kosten deelnemersraad	2.146	15.000	5.660
Totaal kosten pensioenfonds	336.088	273.625	297.945
Administratiekosten uitvoerder			
Kosten REAAL (Eigen Beheer)	233.367	240.213	234.471
Kosten REAAL (Herverzekerd)	184.214	213.997	219.158
Overige kosten REAAL	105.160	63.172	35.356
Kosten toeslagen bondgenoten	43.546	22.708	12.788
Totaal administratiekosten uitvoerder	566.288	540.090	501.773
Totaal	902.376	813.715	799.718

REAAL heeft € 27.132 van de advieskosten boekjaar 2003 voor haar rekening genomen. Deze tegemoetkoming is in mindering gebracht op de advieskosten boekjaar 2004.

De bestuurskosten zijn gestegen door een andere regeling vacatiegelden en opleidingen voor het bestuur (studiedag nFTK en introductiedag nieuwe bestuursleden).

Onder overige kosten REAAL is een bedrag van € 51.064 opgenomen voor de doorbelasting van de kosten gemaakt in het kader van de herstructurering van het GBF.